

ET

ET

ET

EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON

Brüssel, 3.6.2009
KOM(2009) 257 lõplik

**KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA
MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE**

Ühine kohustus tööhõive tagamisel

KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE

Ühine kohustus tööhõive tagamisel

1. SISSEJUHATUS

Majanduslangus avaldab kõige suuremat mõju inimestele: tänase ELi peamiseks väljakutseks peab olema hoida ära ulatuslik tööpuudus, hoogustada töökohtade loomist ja sillutada teed majanduse elavdamisele ning jätkusuutlikule taastumisele ja kasvule. Seda on võimalik saavutada ainult tihedama koostööga kõigi huvirühmade vahel, poliitika parema koordineerimisega ja vastastikku õppides, s.o võttes endale ühise kohustuse töötada välja ja viia ellu õiget poliitikat ja meetmeid: säilitada jätkusuutlikke töökohti elujõulistel majandustegevusaladel ja aidata inimesi produktiivsele tööle; toetada kõige haavatavamaid ning valmistada neid ette tuleviku töökohtadeks ja oskusteks. Meetmed, mida on vaja, et võidelda praeguse kriisi sotsiaalsete ja tööhõivealaste tagajärgedega, peavad käima käsikäes vajalike struktuurireformidega, millega lahendatakse üleilmastumise ning demograafiliste ja kliimamuutuste pikemaajalisi probleeme.

ELi Lissaboni strateegias on rõhutatud, et töökohtade loomine sõltub aktiivsest tööhõivepoliitikast, usaldusväärsest makromajanduslikust raamistikust, investeringutest oskustesse, teadusse ja infrastruktuuri, paremast õiguslikust reguleerimisest ning ettevõtluse ja innovatsiooni edendamisest. EL reageeris kriisile kiiresti Euroopa majanduse taastamise kava kaudu, milles rõhutati vajadust võidelda tagajärgede vastu, mida kriis põhjustab tööhõivele; juba kava esimesed tulemused on lootustandvad ning sotsiaalsed „ohutusvõrgud“ täidavad oma stabiliseerivat otstarvet. Liikmesriikide võetud majanduse elavdamise meetmed on suuremalt jaolt kooskõlas Euroopa Liidu pika perspektiivi reformieesmärkidega (vt 1. lisa).

End sedamööda, kuidas olukord tööturgudel majanduslanguse tagajärjel jätkuvalt halveneb, on vaja täiendavaid meetmeid. Alates Euroopa Ülemkogu kevadisest kohtumisest on komisjon, liikmesriigid, Euroopa Parlament, sotsiaalpartnerid ja kodanikuühiskonna esindajad püüdnud leida, kuidas kõige paremini toime tulla kriisi mõjuga tööhõivele.

2. ÜHINE KOHUSTUS TÖÖHÕIVE TAGAMISEL: PEAMISED PRIORITEEDID JA MEETMED

Euroopal tuleb majanduslangus mitte lihtsalt üle elada, vaid pöörata see võimaluseks luua produktiivsem, innovaativsem, paremini oskustega varustatud ja vähem CO₂-heiteid tekitav majandus, mille avatud ja kaasamisaldis tööturg toob ühiskonnas kaasa suurema ühtekuuluvuse ja võrdõiguslikkuse ning töökohad, mis on paindlikud vanuselise ja soolise võrdõiguslikkuse ning töö- ja eraelu tasakaalustamise suhtes. See ei saa olla ühekordne jõupingutus, vaid pidev kollektiivne protsess.

Kriis toob Euroopa tööturgudele suuri muutusi. Töötajatele ja ettevõtjatele tuleb anda vajalikud vahendid, et nad suudaksid muutuvate oludega edukalt kohaneda: säilitada elujõulisi töökohti, tõsta oskusi kõikidel tasanditel, tuua inimesed tagasi tööle ja luua tingimused uute töökohtade loomiseks. „Rohelistel” töökohtadel on võimalus muutuda tulevasel ELi tööturul oluliseks kasvavaks segmendiks: juba praegu võib ELis rohkem kui 20 miljonit töökohta pidada „rohelisteks” (10% kogu tööhõivest) ning uutest tõenditest ilmneb, et töökohtade arv ainuüksi taastuenergia sektoris võib aastaks 2020 kahekordistuda, ulatudes 2,8 miljonini¹.

Turvaline paindlikkus on endiselt kõige õigem viis moderniseerida tööturгу ja parandada selle kohanemisvõimet, suurendada konkurentsivõimet ja valmistada majanduse elavnemiseks. Komisjon tervitab ELi sotsiaalpartnerite poolt nende ühise tööprogrammi raames sõlmitud kokkulepet jälgida ELi ühiste turvalise paindlikkuse põhimõtete rakendamist ja võtta sellest ühiselt õppust.

Komisjoni teatises „Euroopa majanduse elavdamine”² visandati rida elemente, mis aitavad liikmesriikidel asjakohast ja tulemuslikku tööhõivepoliitikat välja kujundada ja ellu viia. Selle põhjal aitasid kevadine Euroopa Ülemkogu ja kolm tööhõivealast seminari, mis toimusid aprillis 2009 Madridis, Stockholmis ja Prahast, määrata kindlaks **kolm peamist prioriteeti**: säilitada tööhõive, luua töökohti ja edendada liikuvust; ajakohastada oskusi ja viia need vastavusse tööturu vajadustega; parandada juurdepääsu tööhõivele. Ka 7. mail toimunud tööhõivealane tippkohtumine võimaldas vahetada arvamusi nende prioriteetide kohta ning seal jõuti üksmeelele 10 meetme³ osas.

Lähtudes nendest ühistest jõupingutustest, tehakse käesolevas teatises ettepanek võtta ELis ühine kohustus tööhõive tagamiseks, mille eesmärk on tugevdada koostööd Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide vahel ning ELi sotsiaalpartnerite vahel kolme peamise prioriteedi alal, keskendudes konkreetsetele meetmetele ja tuginedes kõigile kättesaadavatele ühenduse instrumentidele, iseäranis Euroopa Sotsiaalfondile ja Globaliseerumisega Kohanemise Fondile. Prioriteedid ja meetmed tuleks välja töötada vastavalt iga liikmesriigi muutuvatele tööturu- ja eelarveoludele, samuti tuleks maksimaalselt ära kasutada ELi lisaväärtust liikmesriikide ja sotsiaalpartnerite jõupingutuste toetamisel. Ühine kohustus peaks tugevdama Euroopa rolli rahvusvahelise üldsuse ülemaailmsete jõupingutuste suunamisel majanduse elavdamiseks ja jätkusuutlikuks kasvuks. Rakendamisel tehtavaid edusamme peaksid komisjon, liikmesriigid ja sotsiaalpartnerid arutama kolmepoolsetel sotsiaaltippkohtumistel.

2.1. TÖÖHÕIVE SÄILITAMINE, TÖÖKOHTADE LOOMINE JA LIKUVUSE EDENDAMINE

Ajutine lühiajatöö on mitmes liikmesriigis andnud tulemusi tööhõive säilitamisel, eriti kui sellega on kaasnenud rahaline toetus sissetuleku kaotuse eest ja koolitus. Lühiajatöö on oluline osa ELi turvalise paindlikkuse põhimõtetest ning liikmesriikide turvalise paindlikkuse saavutamisteedest. See võib aidata ettevõtjatel kokku hoida

¹ Vt: http://ec.europa.eu/energy/renewables/studies/doc/renewables/2009_employ_res_report.pdf

² KOM(2009) 114, 4.3.2009.

³ Vt: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=103&langId=en&eventsId=173&furtherEvents=yes>

märkimisväärseid koondamise ja uuesti töölevõtmise kulusid, hoida ära firmale eriomase inimkapitali kao ja samal ajal suurendada töötajate tööalast konkurentsivõimet. Selline töökorraldus peaks olema ajutine, sihtotstarbeline, ei tohiks õhnestada tööturul osalemist ja konkurentsivõimet ning sellest peaksid osa saada ka VKEd ja tähtajalise töölepinguga töötajad.

Töökohtade loomine nõuab ettevõtluse, innovatsiooni ja FIE-na tegutsemise jaoks õiget keskkonda ning samuti teravamat tähelepanu nõudluse poolega seotud poliitikale. Samamoodi võib ettevõtete ümberkorralduste prognoosimise ja juhtimise praktiline kultuur ettevõtete, töötajate, sotsiaalpartnerite ja valitsusasutuste osalusel parandada konkurentsi- ja kohanemisvõimet ning kindlustada töötajatele karjääri, säilitades samas regioonide ja kogukondade majandusstruktuuri. Komisjon tervitab ELi sotsiaalpartnerite ühistegevust restruktureerimise alal, millest peaksid saada alus asjatundlikumatele tegutsemisviisidele. Kokkulepetega, milles osalevad avalikud tööhõivetalitused ja sotsiaalpartnerid, võiks tagada, et koondamiste puhul saavad töötajad uue töö leidmiseks vajalikku tuge, sealhulgas koolitust. Liikmesriigid võivad anda riigiabi vastloodud väikeettevõtetele abisaavates piirkondades või naisettevõtjate loodud uutele väikeettevõtetele. Euroopa Elu- ja Töötingimuste Parandamise Fond ehk Eurofound ning Euroopa Kutseõppe Arenduskeskus Cedefop hakkavad andma teavet ja jagama ekspertteadmisi muutustega toimetuleku ja oskuste ettenägemise alal.

Ka praeguse kriisi tingimustes jäävad kõikjal Euroopas paljud vabad töökohad täitmata, sest pakutavad oskused ja tööturu vajadused ei ole omavahel vastavuses. Töötajatele, kes oma töö kaotavad, tuleks anda parem võimalus töö otsimiseks välismaal, ilma et nad kaotaksid võimalust saada töötushüvitist oma elukohariigis; see võimalus on olemas, aga piirdub harilikult lühikese kolmekuulise perioodiga. Samuti on liikuvus praegu väga piiratud, sealhulgas praktikantide ja koolitatavate isikute puhul; see on tingitud liikmesriikide väga erinevatest oludest ja sellest, et kodanikel puudub teave liikumisvõimaluste kohta. Selles kontekstis on avalikel tööhõivetalitustel otsustav roll. Töötajate lähetamist käsitleva direktiivi tulemuslik rakendamine nõuab tugevamat halduskoostööd ja hea tava vahetust.

Soovitatud prioriteetsed meetmed

Lühiajatöö parem kasutamine

- Liikmesriigid peavad välja töötama tulemuslikud tegevuskavad, mida toetab Euroopa Sotsiaalfond (ESF), et säilitada elujõulist tööhõivet ja optimeerida ajutise lühiajatöö ning koolituse mõju, vältides samas negatiivseid kõrvalilminguid (vt 2. lisa).

Ümberkorralduste parem prognoosimine ja juhtimine

- Komisjon on koostanud praktilise abivahendite paketi ümberkorralduste puhuks⁴; selle põhjal võiks kogemustevahetus kõigi sidusrühmade vahel viia parima tava väljakujundamiseni, et ESFi toetusel lihtsustada ettevõtete ümberkorraldamise prognoosimist ja juhtimist;

⁴

Vt: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=103&langId=en>

- hõlbustamaks ümberkorraldusprotsessi, võiksid sotsiaalpartnerid moodustada ESFi toetusel piirkondlike ja kohalike ametivõimudega sektoripõhiseid partnerlusi, s.o koostada konkreetseid tegevusplaanide ja koormuse jaotamise kokkuleppeid. Komisjoni toetusel võiksid sellised partnerlused sobida sektoritele, milles esineb probleeme kogu ELi ulatuses, ning võtta eeskujuks autotööstuse. Samuti peaksid sotsiaalpartnerid ja kohalikud ametivõimud võimaluse korral pidama läbirääkimisi, et sõlmida kokkulepped, aitamaks koondatavatel töötajatel leida koolituse, juhendamise ja tööotsingute kaudu uus töökoht: koondamine peaks jääma kõige viimaseks võimaluseks.

Töökohtade loomise hoogustamine

- Liikmesriigid peaksid hoogustama tegevust ettevõtlussõbraliku keskkonna loomiseks, nt vähendades jätkusuutlikult palgaväliseid tööjõukulusid, sealhulgas makse, investeerides teadusuuringutesse ja infrastruktuuri, vähendades halduskoormust, edendades paremat reguleerimist ja ergutades VKEde loomist;
- liikmesriigid koos sotsiaalpartneritega ja ESFi toetusel peaksid aitama töötutel ja noortel alustada oma ettevõtet jätkusuutlikul alusel, nt pakkudes ettevõtluskoolitust ja stardikapitali.

Liikuvuse soodustamine

- Komisjon algatab ulatusliku teadvustus- ja infokampaania ELi-siseste liikumisvõimaluste kohta, võttes aluseks vabade töökohtade portaali EURES⁵. Samuti käivitab ta uue veebipõhise teenuse „Match and Map”, mille pilootmeede valmib 2009. aasta lõpuks ning mis annab teavet kutsealade, õppimis- ja koolitusvõimaluste kohta, et aidata sobitada inimese oskusi Euroopa eri osades olemasolevate vabade töökohtadega;
- liikmesriike õhutatakse pikendama teises liikmesriigis tööd otsivate töötute kodanike töötushüvitiste saamise õigust kuue kuuni.

2.2. OSKUSTE AJAKOHASTAMINE JA TÖÖTURU VAJADUSTEGA VASTAVUSSE VIIMINE

Euroopa õitseng sõltub tema suutlikkusest luua kõrge kvalifikatsiooniga tööjõu jaoks konkurentsivõimelisi ja jätkusuutlikke töökohti: ühine kohustus ajakohastada oskusi kõikidel tasanditel on ülimalt oluline nii selleks, et tulla lähemal ajal toime kriisi tagajärgedega tööhõivele, kui ka selleks, et sillutada teed konkurentsivõimelisele, teadmispõhisele, vähem CO₂-heiteid tekitavale majandusele.

Haridus ja koolitus peavad paremini vastama tööturu vajadustele, sealhulgas majanduse traditsioonilistes sektorites: noored vajavad õigeid oskusi, et haarata kinni olemasolevatest töövõimalustest, ning üldoskusi, et kiirelt muutuval tööturul kohaneda. Mitteformaalse õppe käigus omandatud oskuste ja pädevuste tunnustamata jätmine piirab töövõimalusi. Sotsiaalsel dialoogil on oskuste määratlemisel, omandamisel ja tunnustamisel oluline roll, eriti alles väljakujunevates majandussektorites.

Et kasutada ära majanduse elavdamise võimalusi ja edendada sotsiaalset innovatsiooni, on vaja määrata kindlaks praegused ja tulevased vajadused oskuste järele, nagu on sätestatud algatuses „Uued kutseoskused uute töökohtade jaoks”. Mõnes liikmesriigis aitavad valdkondlikud tööhõive ja kutseoskuste nõukogud juba tuua kokku ettevõtjaid, sotsiaalpartnereid ja valitsusasutusi, et teha kindlaks tulevase vajadusi; mitmed partnerlused ülikoolide ja ettevõtete vahel püüavad parandada õppekavade väljatöötamist, ettevõtlikkust ja teadmiste edasiandmist. Nendest algatustest peaks saama üldlevinud tava ja need peaksid olema haridus- ja koolitusplaanide aluseks.

⁵ <http://ec.europa.eu/eures/home.jsp?lang=en>

Vajadus moderniseerida haridust ja koolitust ei piirdu üksnes alusõppega. Tõenditest ilmneb, et firmad, kes oma töötajaid ei koolita, lõpetavad tegevuse kaks korda suurema tõenäosusega kui firmad, kus töötajaid koolitatakse. Eriti just VKEd ja innovaatilised ettevõtted vajavad sageli sihtotstarbelist toetust, sest neil esineb erilisi probleeme seoses oskustega ja suuremaid finantskitsendusi kui suurematel äriühingutel. Valitsusasutuste, ettevõtete ja sotsiaalpartnerite ühised rahastusmehhanismid võiksid aidata koolitustel osalemise määra säilitada ja suurendada.

Võttes arvesse vabade töökohtade väiksemat hulka majanduslanguse tingimustes, on praegu haridusteed lõpetavad isikud töötuks jäämise ja perioodilise tööturult kõrvalejäämise ohus, mis võib kahjustada nende tööalast konkurentsivõimet ka pärast majanduse elavnemist. Kui ei ole põhioskusi – mis liigagi sageli puuduvad –, siis on veelgi raskem tööd leida. Noored, kes püüavad praegu tööturule tulla, vajavad parimat võimalikku tuge töökohtade vahendamise, praktilise töökohaga seotud koolituse või edasiõppimisvõimaluse näol, et omandada vajalikud põhipädevused, et edaspidi tööturul läbi lüüa. Selle toetuseks võib hoolikalt väljatöötatud riiklike eesmärkide kaudu kriisile vaatamata säilitada ja luua praktikakohti ettevõtetes ja avalikus sektoris, luua rohkem võimalusi õppimisalaseks liikuvuseks, sealhulgas ettevõttes koolitatavatele isikutele ning kutseõppes ja -koolituses osalejatele ja kõrgharidusega praktikantidele; samuti tuleks tegutseda resoluutselt, et vähendada koolist väljalangenute ning ebapiisavate põhioskustega noorte arvu. [Ära tuleks kasutada ka ELi elukestva õppe programmi, et toetada innovaatilisi meetmeid, mille raames uuritakse võimalusi parandada tööks vajalike oskuste õppimist, ning partnerlusi ettevõtete ja haridusasutuste vahel.](#)

Soovitatud prioriteetsed meetmed

Oskuste ajakohastamine, elukestva õppe tugevdamine

- Komisjon hoogustab tegevuskava „Uued kutseoskused uute töökohtade jaoks” rakendamist. Ta esitab sektorite kaupa koostatud analüüsi eelseisva oskustevajaduse kohta, sealhulgas vähem CO₂-heiteid tekitavas majanduses vajalike oskuste kohta. Ta levitab VKEd koolitusjuhust ja uurib võimalusi moodustada ELi tasandi valdkondlikud oskuste nõukogud, mis ühendavad ettevõtteid, sotsiaalpartnereid ja valitsusasutusi;
- liikmesriigid peaksid kasutama saadaolevat ESFi toetust, et kiireloomuliselt tõsta oma suutlikkust ennetada ja ennustada tulevast vajadust oskuste järele, et kriisist enim tabatud sektorites oskuste nõudlust ja pakkumist omavahel paremini sobitada. Liikmesriigid peaksid jätkama tegevust hariduse ja koolituse kvaliteedi ja kättesaadavuse parandamisel;
- liikmesriigid peaksid tegema koostööd sotsiaalpartneritega, et arendada edasi riiklikke kvalifikatsiooniraamistikke ja neid ellu rakendada, võttes aluseks õpitulemused ja luues seosed Euroopa kvalifikatsiooniraamistikuga. Siia peaksid kuuluma oskuste tõendamise laiendatud kavad, sealhulgas mitteformaalse õppe käigus omandatud oskuste tõendamiseks, eriti sektorites, kus tööhõive kasvupotentsiaal on suur, nagu näiteks tervishoid ja pikaajalised hooldeteenused;

- komisjon peaks koos liikmesriikidega uue strateegilise haridus- ja koolitusraamistiku raames suurendama elukestva õppe tulemuslikkust, edendades õpingute ja koolituste paindlikku kulgu. Euroopa Liit leppis hiljuti kokku, et elukestvas õppes peaks osalema 15% töötajatest ning aastaks 2020 peaks 40 protsendil 30–34-aastastest olema omandatud ülikooliharidus. Et tagada nende töötajaskonna oskuste parandamisega seotud sihttasemete kiiret saavutamist, õhutatakse liikmesriike seadma valdkondades, kus on kehtestatud Euroopa sihttasemed, siseriiklikke eesmärgi, võttes arvesse oma individuaalseid vajadusi.

Noorte aitamine nüüd ja kohe

Liikmesriigid peaksid komisjoni, ESFi ja vajaduse korral sotsiaalpartnerite toetusel tegema järgmist:

- tagama, et kuni 2010. aasta lõpuni saaks vähemalt viis miljonit Euroopa noort registreeruda kvaliteetsele õppepraktikale. Samuti peaksid äriühingud jätkuvalt pakkuma praktikakohti, et arendada õppurite tööalast konkurentsivõimet;
- arendama kiiresti välja strateegiad, et vähendada koolist väljalangevust, ning tagama, et rohkem noori lõpetaks kooli keskharidusega, sest paljud riigid on alles kaugel ELi sihttaseme saavutamisest, mille kohaselt koolist väljalangenuid peaks olema maksimaalselt 10%. See võiks hõlmata järgmist: koolikohustuse pikendamise meetmed; minimaalse koolilõpetamisea tõstmine; kooliskäimistoetused; koolide ja kutseharidusasutuste pakutavad paindlikud ja alternatiivsed haridusteed;
- tugevdama ELi „uue alguse” eesmärki noorte töötute puhul: iga isik peaks saama koolitus- või töövõimaluse võimalikult kiiresti: 15–19-aastaste puhul hiljemalt kuu aja jooksul pärast töötuks jäämist ning 20–24-aastaste puhul kahe kuu jooksul; toetama noorteorganisatsioone koolituse pakkumisel ja koolist väljalangenute aidamisel.

2.3. PAREM JUURDEPÄÄS TÖÖHÕIVELE

Et leevendada kriisi sotsiaalseid tagajärgi, on oluline inimesi tööturul hoida ning neid rohkem tööturule tuua, eriti naisi, eakamaid töötajaid ja muid sagedamini diskrimineeritavaid ühiskonnagruppe, et hoida ära pikaajalist töötust ja tööturult eemale jäämist. Parim viis tõrjutusest pääseda on tööl käia: sotsiaalne Euroopa saab alguse tööst – juba enne kriisi ei olnud paljudel ELi kodanikel, kes oleksid võinud tööturule tulla, juurdepääsu tööle.

ELi ühised aktiivse kaasamise põhimõtted pakuvad integreeritud raamistikku, mille kaudu suurendada tööhõivet, võidelda sotsiaalse tõrjutuse vastu ja toetada sotsiaalset ühtekuuluvust sotsiaalkaitse süsteemide moderniseerimise kaudu: vajadus hiljutine aktiivse kaasamise teemaline komisjoni teatis, mida on toetanud ka nõukogu, kiiresti ellu rakendada ja selle üle järelevalvet teostada on suurem kui kunagi varem. Kriisi tingimustes on vaja uut tüüpi solidaarsust. Miinimumsissetuleku skeemid, mis enamikus liikmesriikides juba kehtivad, võivad täita olulist automaatse stabiliseerija rolli ning neid võib vajaduse korral tugevdada, et aidata säilitada töötuks jäänute

ostuvõimet, eriti riikides, kus töötushüvitise saajate osakaal on väikseim või hüvitise saamise kestus lühim.

Vaja on kiireloomulisi meetmeid, et suurendada ümberkorralduste kasutegurit ja parandada juurdepääsu tööhõivele: vähendada tööandjate värbamiskulusid ning kasutada ära töökohtade loomise võimalusi eriti madalama kvalifikatsiooniga töötajate puhul; vähendada tegureid, mis motiveerivad mitte töötama; parandada maksude ja hüvitiste struktuuri, et muuta töötamine tasuvaks, sealhulgas vähendada leibkonna teise palka saava isiku maksukoormust; pakkuda töötutele stiimuleid moodustada omaenda ettevõtte, nt ettevõtluskoolituse ja mikrokrediidi kaudu. Riigid, kuhu kriisi tõttu pöördub praegu tagasi suur hulk seni välismaal töötanud isikuid, peaksid hõlbustama ka nende kiiret integreerimist tööturule. Kuna naised töötavad ebakindlate töölepingute alusel või jäävad tööturult välja sagedamini kui mehed, tuleks kindlustada meetmeid soolise võrdsuslikkuse tagamiseks.

Et parandada ebasoodsamas olukorras olivate, sealhulgas kolmandatest riikidest seaduslikult sisseännanute võimalusi tööturul läbi lüüa ning aidata koondatud töötajaid ja töötuid võimalikult kiiresti, on hädasti vaja paremat koostööd valitsusasutuste, avalike ja eraõiguslike tööhõivetalituste, sotsiaalteenusasutuste, täiskasvanuharidusasutuste, sotsiaalpartnerite ja kodanikuühiskonna vahel. Eelkõige liikmesriigid ja avalikud tööhõivetalitused peaksid kiirendama vastastikust õpet, et parandada tööturupoliitika tõhusust ja tulemuslikkust.

Soovitatud prioriteetsed meetmed

Aktiveerimismeetmete tugevdamine ja tööhõivele juurdepääsu lihtsustamine

Liikmesriigid peaksid pühendama märkimisväärse osa oma ESFi vahenditest selleks, et parandada oma riiklike tööhõivesüsteemide ja aktiivse tööturupoliitika tõhusust ning pakkuda stiimuleid luua oma ettevõtte või hakata FIE-ks. Liikmesriigid peaksid suurendama oma jõupingutusi, et aktiivselt rakendada ELi ühised aktiivse kaasamise põhimõtted ja teostada nende üle järelevalvet. Kooskõlas nende põhimõtetega ja arvestades ulatuslikke võimalusi, mida pakuvad praegused riigiabieskirjad, julgustatakse liikmesriike:

- tugevdama ELi „uue alguse“ eesmärki töötute täiskasvanute osas, tagamaks, et nad saavad uue töökoha, täienduskoolitust, praktikakoha või muu tööalast konkurentsivõimet tõstva meetme hiljemalt kolm kuud pärast avalikus tööhõivetalituses registreerumist;
- aitama pikaajalisi töötuid tagasi töökohtadele, alandades palgaväliseid tööjõukulusid, nt kaotades 6 kuuks sotsiaalkindlustusmaksed pikaajalise töötü töölevõtmise puhul ning kohaldades sellele järgneva perioodi vältel vähendatud maksumäära;
- edendama haavatavamate ühiskonnagruppide ja eakamate töötajate tööhõivet sihtotstarbeliste töölkäimishüvitiste ja töölevõtustiimulite kaudu, sh sotsiaalses ettevõtluses, ning mitte soodustama ennetähtaegselt pensionile jäämist;
- ergutama nõudlust madala kvalifikatsiooniga tööjõu järele ja vastavaid töökohti, nt kehtestades maksupuhkuse või muid stiimuleid, nagu näiteks kupongid majapidamis- ja hooldeteenuste eest tasumiseks;

- tugevdama komisjoni toetusel koostööd ja kogemustevahetust avalike ja eraõiguslike tööhõivetalituste vahel ning suurendama nende võimet tulla toime endisest suurema töötsijate hulgaga.

3. ÜHENDUSE RAHALISTE VAHENDITE PAREM KASUTAMINE

Ühine kohustus tööhõive tagamisel peab tuginema kõigile kättesaadavatele ühenduse instrumentidele. Euroopa Sotsiaalfondi kaudu toetavad liikmesriigid juba paljusid majanduse elavdamise meetmeid, mis on kooskõlas käesolevas teatises kirjeldatud peamiste prioriteetide ja meetmetega (vt 3. lisa). Peale selle on ELi institutsioonid pärast Euroopa majanduse elavdamise kava vastuvõtmist leppinud kokku mitmes õigusakti muudatuses, et tugevdada ESFi rolli kriisi tagajärgede vähendamises. Kriisi ületamise meetmetes tuleks täiel määral ära kasutada ka Euroopa Regionaalarengu Fondi toetust.

On lihtsustatud ESFi toetustest osasaamist ja nende kasutamist. On kiirendatud ja suurendatud ESFi ettemakseid liikmesriikidele: välja on makstud umbes 1,8 miljardit eurot. On laiendatud ka Globaliseerumisega Kohanemise Euroopa Fondi kasutamise ulatust ja seda saab täiel määral ära kasutada: nüüd saab katta iga vähemalt 500 töötajaga ettevõtte sulgemist kriisi tõttu; samuti on lihtsustatud abikõlblikkuse kriteeriume.

3.1. KAASATA KRIISI LAHENDAMISSE KÕIK KÄTTESAADAVAD RAHALISED VAHENDID

Inimestesse investeerimisel on Euroopa Sotsiaalfond ainulaadne vahend: igal aastal saab ESFi toetust umbes 9 miljonit kodanikku. Nende võimaluste kasutamiseks saab rohkem ära teha. Kriisi vahetu mõju tõttu tuleb kiirelt kasutada neid ESFi vahendeid, mida tavaliselt makstakse välja järk-järgult 9–10-aastase perioodi jooksul. Kasutades täiel määral ära ELi finantsperspektiivi raames eraldatud eelarve, tagab komisjon ainuüksi **aastateks 2009–2010 umbes 19 miljardit eurot ESFi jaoks.**

Komisjon toetab aktiivselt liikmesriike nimetatud rahaliste vahendite kiirel väljajagamisel, järgides ühenduse riigiabi eeskirju⁶. Ta viib sisse kiirmenetluse juhuks, kui on vaja kohandada ESFi programmi, lühendades menetluse kestust maksimaalselt ühe kuuni, ja koostab riiklikele asutustele tegutsemisjuhised. Samuti kutsub komisjon liikmesriike üles kiirendama vahendite kasutamist ja vähendama riiklike finantsüsteemide kitsaskohti, et ESFi riigikassa arveldusarvele tehtud maksed makstaks kiiresti välja ESFi programmide raames toetuse saajatele. Liikmesriike julgustatakse ka täiel määral ära kasutama Euroopa Investeeringuspanga laene, et täiendada ESFi vahendeid oma majanduse kiire elavdamise pakettide raames.

Tööhõivemeetmete eduks on väga oluline kaasata sotsiaalpartnerid, nagu on osutatud „Ühistes soovituses Euroopa Sotsiaalfondi toetuse kohta majanduse taastamiseks”. ESF saab aidata: **ESFi raames eraldatakse 1,2 miljardit eurot** mahajäänud piirkondade **sotsiaalpartneritele** ainuüksi suutlikkuse suurendamise ja ühismeetmete

⁶ Komisjon võttis täna vastu juhised koolituseks antava nõuetekohase riigiabi kohta ning ebasoodsas olukorras olevatele ja puuetega töötajatele antava nõuetekohase riigiabi kohta - SEK(2009) 719..

jaoks; sotsiaalpartnerid peaksid koostöös liikmesriikidega seda võimalust täiel määral ära kasutama.

Selleks, et tagada käesolevas teatises rõhutatud peamiste prioriteetide ja meetmete jaoks antava ELi ja riigi rahalise toetuse maksimaalne mõju, aidatakse liikmesriikidel sotsiaalpartnerite osalusel käivitada **kiirreageerimispaketid, keskendades ESFi toetused järgmisele aspektidele:**

- **töötajate ja restruktureeritavate ettevõtete abistamine**, sealhulgas ettevõttesisesed koolituskavad, vajaduse korral kombineerituna stiimulitega pikka aega töötanud inimeste töölevärbamiseks; stiimulid liikuvuse kulude vähendamiseks tööhõivevõimalusi omavates piirkondades (nt transpordikulude subsideerimise teel);
- **ettevõtluse ja FIE-na tegutsemise edendamine**, sealhulgas uute ettevõtete rajamine või laenukulude vähendamine; jätkusuutlike ärikavade koostamine ja uute ettevõtete nõustamine; bürokraatia vähendamine ja ettevõtte asutamise korra lihtsustamine;
- **oskuste ja tööturu vajaduste vastavusseviimine**, sealhulgas kõrge kvaliteediga koolitus- ja õppekavad; uued koolitus- ja õppekavad ettevõtluse ja vähem CO₂-heiteid tekitava majanduse kohta; uuendusi edendavad uurijad; vahendid, sealhulgas IKT, mille abil tööturu vajadusi paremini jälgida ja prognoosida;
- **noored**, sealhulgas koolituse ja formaalse hariduse jaoks suurema arvu kohtade või toetuste ja laenude loomine; ettevõtete jaoks stiimulite loomine praktikavõimaluste pakkumiseks või noorte töölevõtmiseks; koolist väljalangenute alternatiivsed haridusteel;
- **kõige haavatavamad ühiskonnagrupid**, sealhulgas ettevõtete aktiveerimise meetmed ja stiimulid, et nad võtaks tööle ebasoodsas olukorras olevaid töötajaid või kohandaks töötingimusi töö- ja eraelu tasakaalustamiseks ning erivajadusi arvestades (nt eakamate töötajate, puuetega inimeste vm puhul);
- **riiklikud tööhõivetalitused**, sealhulgas teenuste pakkumine üha suuremale hulgale klientidele, riiklike tööhõivetalituste personali oskuste täiendamine ja koostöö edendamine teiste sidusrühmadega;

3.2. KIIREMAD RAHASTAMISVÕIMALUSED KRIISIGA TOIMETULEKUKS

Liikmesriikide majanduse elavdamise meetmete osas on oluliseks abiks **kaks kiiremat rahastamisvõimalust:**

- majanduse kiire elavdamise pakettide rakendamise ja ühtekuuluvuspoliitika raames tehtavate üldiste investeeringute toetuseks teeb komisjon peagi ettepaneku struktuurifondide määruse muutmiseks, et liikmesriikidel oleks võimalus **loobuda 2009. ja 2010. aastal riiklikust kaasrahastamisest**. Muutmata rahaliste vahendite jaotust liikmesriikide vahel ja ELi finantsperspektiivi aastast ülemmäära maksete assigneeringute jaoks, peaks võimalus tuua ESFi väljamaksete tegemine perioodi algusse ELi-poolse kulude 100% hüvitamise kaudu kriisi eeldatavas

kõrgpunktis kiirendama projektide rakendamist, vähendades rahalist kitsikust eelkõige liikmesriikides, kus ESFi kaasrahastamine moodustab olulise summa üldistest tööhõivekulutustest. Komisjon jälgib koostöös liikmesriikidega hoolikalt kiirreageerimispakettide mõju, kasutades praegust ESFi iga-aastast ja strateegilist aruandlust.

- Et pakkuda uut võimalust töötutele ja luua võimalused Euroopa kõige ebasoodsamas olukorras olevatele gruppidele ettevõtluse alustamiseks, teeb komisjon peagi ettepaneku **ELi tööhõive elavdamise mikrorediidirahastu** loomiseks, et arendada mikroettevõtteid ja sotsiaalset ettevõtlust Suunates ümber 100 miljonit eurot olemasolevast eelarvest, mistõttu loodaks võimalus kasutada enam kui **500 miljonit eurot**, ja ühises algatuses finantsasutustega, eelkõige EIP Grupiga, laiendab uus rahastu eesmärgipärast rahalist toetust uutele ettevõtjatele, kelle võimalused laenu saada on praegu väikesed. Lisaks intressitoetusele ESFist toetatakse mikroettevõtete asutajaid ka nõustamise, koolituse, juhendamise ja suutlikkuse tõstmise kaudu.

4. VALMISTUMINE TULEVIKUKS

Et väljuda kriisist endisest tugevamana, peab EL täiel määral ära kasutama Euroopa sotsiaalse turumajanduse võimalusi, järgides oma pikaajalist reformistrateegiat, et muuta Euroopa Liit vähem CO₂-heiteid tekitavaks, konkurentsivõimelisemaks, uuenduslikumaks majanduseks, kus on avatud tööturg ja kaasamisaltim ühiskond paremate töökohtadega. Selleks peab Euroopa investeerima inimeste oskustesse ja tööalasesse konkurentsivõimesse ning kindlustama kaasamisaltima ja tõhusama tööturu, mis tugineb turvalise paindlikkuse põhimõtetele.

Kuigi praeguse kriisi tagajärjed on enneolematud ja viimastel kuudel on kaotatud palju töökohti, loodi kriisile eelnenud kasvuperioodil neid juurde palju rohkem. Viimase 12 aasta jooksul on ELil olnud oluline roll tööturupoliitika ja tööturu toimimise edusammude kiirendamisel, kõigepealt Euroopa tööhõivestrategie abil ja seejärel Lissaboni strateegia raames: ühiste probleemide, prioriteetide ja parimate tavade tuvastamise teel, ambitsioonikate ühiste eesmärkide seadmise ja vastastikku õppimise teel.

Tööturu- ja sotsiaalpoliitika arendamises jääb peamine vastutus edaspidigi liikmesriikidele ning kuna olukord võib liikmesriigiti ja ka iga liikmesriigi piires olla väga erinev, võib olla vaja kasutada erinevat lähenemisviisi. Siiski toovad ühised väärtused, nagu avatus, solidaarsus ja võimalused, mida toetavad erinev riiklik ja ELi poliitika ja institutsioonid ning ulatuslik ühenduse õigusaktide kogum, Euroopa kodanike jaoks kaasa tõelist kasu ja ELi lisaväärtust.

Need väärtused peaksid olema jätkuvalt aluseks Euroopa Liidu tegevusele kriisi lahendamisel. Tegelikult on ELi roll praegu olulisem kui kunagi varem. 2010. aasta järgne ELi strateegia tööhõive valdkonnas vajab paremaid meetmeid, vahendeid ja meetodeid ning selget nägemust meie ühiskonna peamistest probleemidest, et aidata Euroopal ja selle kodanikel väljuda majanduskriisist varasemast tugevamana.

Euroopa tööhõivestrategie raames toimuv poliitika kooskõlastamine, sealhulgas tööhõivesuuniseid ja riigipõhiseid soovitusi kasutades, on olnud peamine vahend

majanduskasvule ja töökohtade loomisele suunatud reformide edendamisel. Siiski tuleb eelnevat kogemust ning üleilmseid strateegilisi, tehnoloogilisi, demograafilisi ja keskkonnaprobleeme silmas pidades tugevdada tuleviku poliitikat ja eesmäärke, et veelgi suurendada tootlikkust, konkurentsivõimet ja sotsiaalset õiglust.

Komisjon esitab ettepanekud 2010. aasta järgse majanduskasvu ja töökohtade loomise strateegia kohta, sealhulgas tööhõivestrategie kohta, 2009. aasta lõpuks. Seejuures võtab komisjon arvesse käimasolevat arutelu ELi institutsioonides ja kõigis sidusrühmades, mis käsitleb eelkõige mitut seni rõhutatud suunda:

- Käesolevas teatises kirjeldatud kolm peamist poliitilist prioriteeti on asjakohased ka tulevase Euroopa tööhõivestrategie puhul, sest Euroopa Liit aitab täita lünga kriisi leevendamise ja majanduse elavdamise vahel. Euroopa tööhõivestrategie peaks aitama tööturupoliitika kaudu ergutada majanduskasvu ja töökohtade loomist, oluliselt tõsta oskuste taset ning kasutada ära kaasamispoliitika positiivset majanduslikku rolli tööhõives ja rahanduslikus jätkusuutlikkuses.
- Euroopa tööhõivestrategie peaks ELi uuendatud majanduskasvu ja töökohtade loomise strateegia raames olema lihtsam ja konkreetsemate eesmärkidega, et tagada suurem järjepidevus.
- Tuleks suurendada riikide osalust, kaasates riikide parlamente, sotsiaalpartnereid ja teisi sidusrühmi rohkem liikmesriikide reformikavade koostamisse ja vastuvõtmisse; struktuurifondide, eelkõige ESFi eesmärgipärasem kasutamine peaks toetama tööhõivepoliitika rakendamist.
- Riikidevahelise võrdluse lihtsustamisel ja sihttasemete kehtestamisel on peamine kooskõlastav roll komisjonil ja liikmesriikidel koostöös sotsiaalpartneritega.

5. KOKKUVÕTE

Käesolevas teatises rõhutatud peamisi prioriteete hõlmav ELi ühine kohustus peaks aitama lahendada ELi keskmise ja pika perspektiivi probleeme ning tagama kooskõla nimetatud probleemide ja lühiajaliste majanduse elavdamise meetmete vahel.

Komisjon kutsub Euroopa Ülemkogu üles:

- leppima kokku ELi tööhõivealase ühise kohustuse kolmes peamises prioriteedis;
- toetama iga prioriteedi raames ettepanud meetmete rakendamist liikmesriikide, komisjoni ja sotsiaalpartnerite poolt, võttes arvesse iga liikmesriigi konkreetset olukorda;
- toetama komisjoni ettepanekuid ühenduse rahaliste vahendite paremaks kasutamiseks kriisi lahendamisel;
- kutsuma üles kevadisele Euroopa Ülemkogule eelneval kolmepoolsel sotsiaaltippkohtumisel arutama ja jälgima ühise kohustuse prioriteetide ja meetmete kavandamise ja rakendamise edenemist;

- võtma arvesse komisjoni ettepanekut jälgida kooskõlas liikmesriikide ja ELi sotsiaalpartneritega ELi ühise kohustuse rakendamist ning esitada Euroopa Ülemkogu 2010. aasta kevadise kohtumise ajaks aruanne tehtud edusammude kohta ja nende mõju kohta 2010. aasta järgsele tegevuskavale.

Lisad:

1. Liikmesriikide hiljutised tööhõivemeetmed
2. Ajutise lühiajatöö edendamine
3. ESFi parem kasutamine